

1. Mitkä seuraavista yhtälöistä pätevät mielivaltaisen renkaan alkioille a ja b ?
  - a) $a^2 - ba = (a - b)a$
  - b) $(a + b + 1)(a - b) = a^2 - b^2 + a - b$
  - c) $2a \cdot 4b - ab = 7ab$

2. Totea, että $42\mathbb{Z}$ on ryhmän $7\mathbb{Z}$ normaali aliryhmä. Määritä sitten tekijäryhmän $7\mathbb{Z}/42\mathbb{Z}$ alkiot ja yhteenlaskutaulu. Vertaa yhteenlaskutaulua ryhmän $\mathbb{Z}_6$ yhteenlaskutauluun.

3. a) Olkoon G ryhmä ja N sen normaali aliryhmä. Osoita, että tekijäryhmän G/N alkioille gN pätee $(gN)^k = g^kN$ kaikilla $k \in \mathbb{Z}$.
 b) Tarkastellaan ryhmän $(\mathbb{Z}_{20}, +)$ aliryhmää $N = \langle [4]_{20} \rangle$. Mikä on tekijäryhmän $\mathbb{Z}_{20}/N$ kertaluku? Mitkä ovat alkioiden $[1]_{20} + N$, $[2]_{20} + N$ ja $[3]_{20} + N$ kertaluvut? Käytä hyväksesi a)-kohtaa.

4. Ovatko seuraavat aliryhmät normaaleja? Jos aliryhmä on normaali, määritä vastaava tekijäryhmä ja sen kertotaulu.
  - a) Ryhmän S_{24} aliryhmä $\{(1), (123), (132)\}$.
  - b) Ryhmän $\mathbb{H} = \{1, -1, i, -i, j, -j, k, -k\}$ aliryhmä $\{1, -1\}$. Ryhmän $\mathbb{H}$ kertotaulu on annettu alla.

	1	-1	i	$-i$	j	$-j$	k	$-k$
1	1	-1	i	$-i$	j	$-j$	k	$-k$
-1	-1	1	$-i$	i	$-j$	j	$-k$	k
i	i	$-i$	-1	1	k	$-k$	$-j$	j
$-i$	$-i$	i	1	-1	$-k$	k	j	$-j$
j	j	$-j$	$-k$	k	-1	1	i	$-i$
$-j$	$-j$	j	k	$-k$	1	-1	$-i$	i
k	k	$-k$	j	$-j$	$-i$	i	-1	1
$-k$	$-k$	k	$-j$	j	i	$-i$	1	-1

5. Osoita, että syklisten ryhmien tekijäryhmät ovat syklisiä.
6. a) Osoita, että joukko $I = \{[0]_{12}, [4]_{12}, [8]_{12}\}$ on renkaan $\mathbb{Z}_{12}$ ideaali.
 b) Määritä tekijärenkaan $\mathbb{Z}_{12}/I$ laskutoimitustaulut.
- 7*. Seuraavat tehtävät ovat lisätehtäviä, joita ei käsitellä laskuharjoituksissa. Tehtävistä ei myöskään saa lisäpisteitä. Tehtävä a) kertoo harjoitusten ydinasioita, ja sen voi tehdä, jos kaipaa lisäharjoitusta perustehtävistä. Tehtävä b) on hie-
 man muita tehtäviä haastavampi tehtävä.
- a) i) Osoita, että vaihdannaisen ryhmän kaikki tekijäryhmät ovat vaihdannaisia.
 ii) Merkitään $G = \{(1), (12), (34), (12)(34)\} \subset S_4$. Tiedetään, että G on ryhmä. Osoita, että sen aliryhmä $N = \{(1), (12)\}$ on normaali. Kirjoita tekijäryhmän G/N kertotaulu. Vertaa tekijäryhmän kertotaulua ryhmän G kertotauluun samalla tavalla kuin luentomateriaalin esimerkissä.
 Onko aliryhmä N normaali ryhmässä S_4 ?
- b) Olkoon G ryhmä, jolla on normaali aliryhmä N . Oletetaan lisäksi, että $[G : N] = k$. Osoita, että $g^k \in N$ kaikilla $g \in G$.
 Neuvo: Muista Lagrangen lauseen seuraukset.